

Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2017

Valtiokonttori

Kuvailulehti

Julkaisija: Valtiokonttori		Julkaisupäivämäärä: 18.10.2018	
Tekijät	Valtiokonttori, Tiedolla johtamisen tuki: Ella Tarvainen & Juho Savonen	Julkaisun teema: Valtion maksullinen toiminta	
Julkaisun nimi	Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2017	ISSN:	2489-4761
Tiivistelmä: Valtiokonttori laatii vuosittain selvityksen valtion maksullisesta toiminnasta. Eduskunta on edellyttänyt hallitukselta hyväksyessään hallituksen esityksen valtion maksuperustelaksi, että se seuraa lain soveltamisen vaikutuksia hallintoon ja kansalaisten asemaan. Selvitys valtion maksullisesta toiminnasta luo osaltaan edellytyksiä seurantatehtävän toteuttamiselle. Valtion maksullista toimintaa tarkastellaan selvityksessä sekä kirjanpitoyksiköittäin, hallinnonaloittain että koko valtion tasolla. Maksullisen toiminnan selvityksen pääasiallinen tarkoitus on kartoittaa maksullisen toiminnan kannattavuutta, mistä johtuen selvityksen tiedot on kerätty kirjanpitoyksikköjen tilinpäätösten osana olevissa toimintakertomuksissa esitetyistä kustannusvastaavuuslaskelmista. Tilinpäätöksistä poimittuja maksullisen toiminnan tuottoja valtiolla vuonna 2017 (2016) oli noin 1,5 (1,4) miljardia euroa, josta noin 360 (340) miljoonaa oli julkisoikeudellisten suoritteiden tuottoja, 360 (350) miljoonaa liiketaloudellisten suoritteiden tuottoja, 400 (380) miljoonaa erityislakeihin perustuvien suoritteiden tuottoja ja 410 (330) miljoonaa pelkästään virastojen sekä laitosten välillä harjoitettavaa maksullista toimintaa. Kun mukaan lasketaan virastojen ja laitosten välillä harjoitettava maksullinen toiminta (kustannusten korvaus), valtion koko maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2017 (2016) oli 74 % (73 %). Julkioikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 98 % (96 %), markkinasuoritteiden 102 % (103 %) ja erityislakien perusteella hinnoiteltujen suoritteiden 42 % (43 %). Tämän julkaisun tiedoista on koottu visualisointi tietojen tarkastelun sujuvoittamiseksi. Visualisointi on tarkasteltavissa osoitteessa: https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiYjczYjI5YmEtYzYzQ1NS00ZTQzLWFmMDctOTBhZmZlMGUyNzA5IiwidCI6IjMTRkZmEoLWMwZmMtNDcyNS05ZjAoLTc2YTQ0M2RIYjA5NSIsImMiOiJh9			
Asiasanat:	valtion maksullinen toiminta, kannattavuus, kustannusvastaavuus, valtion maksuperustelaki		
Kieli:	suomi	Sivumäärä:	31
Julkaisujen myynti/ jakelu:	http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Tietoa_Valtiokonttorista/Julkaisut_ja_tilastot/Julkaisut/Tiedolla_johtamisen_tukeminen		

Sisällysluettelo

Saate	3
1 Johdanto	4
1.1 Maksullisen toiminnan lähtökohdat	4
1.2 Raportin taustaa	5
2 Valtion maksullinen toiminta yhteensä	6
2.1 Maksullisen toiminnan tuotot suoriteryhmittäin	6
2.2 Maksuperustelain nojalla hinnoitellun toiminnan osuudet suoriteryhmissä	8
2.3 Kustannusvastaavuus vuosina 2010–2017	9
3 Valtion maksullinen toiminta hallinnonaloittain	11
3.1 Tuotot hallinnonaloittain vuosina 2016–2017	11
3.2 Kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016–2017	11
3.2.1 Julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain	12
3.2.2 Markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain	13
3.2.3 Hintatuettu toiminta	14
3.2.4 Erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain	16
4 Valtion maksullinen toiminta kirjanpitoyksiköittäin	17
4.1 Maksullisen toiminnan tuotot kirjanpitoyksiköittäin	17
4.2 Kirjanpitoyksiköiden kustannusvastaavuus suoriteryhmittäin vuosina 2016 ja 2017	19
4.2.1 Julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus	19
4.2.2 Markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuus	22
4.2.3 Erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus	25
4.3 Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maksullinen toiminta	28
Taulukot ja kuvat	29
Liitteet	30

Saate

Hyväksyessään hallituksen esityksen valtion maksuperustelaiksi eduskunta edellytti samalla, että hallitus seuraa lain soveltamisen vaikutuksia hallintoon ja kansalaisten asemaan. Valtiokonttorin vuosittain laadittu selvitys valtion maksullisesta toiminnasta luo osaltaan edellytyksiä tämän seurantatehtävän toteuttamiselle.

Selvityksen tiedot perustuvat lähes poikkeuksetta kirjanpitoyksikköjen tilinpäätösten osana olevissa toimintakertomuksissa esitettyihin kustannusvastaavuuslaskelmiin, joilla maksullisen toiminnan kannattavuus esitetään.

Selvitys valtion maksullisesta toiminnasta vuonna 2017 sisältää aiempina vuosina laadittuja selvityksiä vastaavat tiedot¹. Selvityksessä vuoden 2017 tietoja verrataan aiempien vuosien tietoihin, pääosin vuoteen 2016. Aiempien vuosien tietoina on käytetty aiempien Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta -selvityksien tietoja, joihin on tehty muutamia täsmennyksiä (ks. liite 1).² Mikäli kustannusvastaavuudessa on tapahtunut merkittäviä poikkeamia edellisvuoteen nähden, on poikkeamia selittäviä tekijöitä pyritty listamaan taulukoiden yhteyteen. Lisäksi taulukoiden keskeistä sisältöä avataan sanallisesti taulukoiden yhteydessä.

Valtiokonttorin määräyksessä Dnro VK/1078/00.01/2014 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman laatimisesta todetaan, että kirjanpitoyksikön tulee esittää yksittäisen osa-alueen kustannusvastaavuuslaskelma toimintakertomuksessa, jos osa-alueen tuotot ovat vähintään 1 milj. euroa. Mikäli osa-alueesta on esitetty kustannusvastaavuuslaskelma vaikka tuotot ovat alle 1 milj. euroa, ei tietoja ole otettu mukaan tähän selvitykseen vuoden 2017 osalta. Vuoteen 2015 asti myös osa-alueet, joiden tuotot olivat alle 1 milj. euroa, otettiin mukaan laskelmiin, mikäli niistä oli esitetty kustannusvastaavuuslaskelma.³ Vertailukelpoisuuden vuoksi, tässä selvityksessä esitettävät tiedot eivät sisällä myöskään vuoden 2015 osalta alle miljoonan euron tuottoja.

Edellä mainitun määräyksen mukaisesti, selvityksessä on myös eritelty sekä maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä pelkästään virastojen ja laitosten välillä harjoitettava maksullinen toiminta että hintatuettu toiminta.

Selvitys on julkaistu Valtiokonttorin Internet-sivuilla osoitteessa:

http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Tietoa_Valtiokonttorista/Julkaisut_ja_tilastot/Julkaisut/Tiedolla_johtamisen_tukeminen

Lisätietoja selvityksestä antaa Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalvelu.

Sähköposti: analysointipalvelu (at) valtiokonttori.fi.

¹ Vuodelta 2011 ei ole laadittu erillistä selvitystä valtion maksullisesta toiminnasta. Vuoden 2011 tietoja voi tarkastella valtion keskuskirjanpidon tietoihin perustuvan raportin avulla osoitteessa: http://www.valtiokonttori.fi/fi-FI/Tietoa_Valtiokonttorista/Julkaisut_ja_tilastot/Julkaisut/Talousjohtamisen_tukeminen/Valtion_maksullinen_toiminta

² Vuodelle 2015 tehtyjen korjauksien johdosta tiedot poikkeavat jonkin verran Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2015 -selvityksen tiedoista, ollen siten vertailukelpoisempia tässä selvityksessä esitettävien 2017 tietojen kanssa. Vuotta 2015 vanhemmat tiedot on tarkistettu vain siltä osin kuin tietojen vertailukelpoisuuden kannalta on tarpeellista – suoritettuottoja on siirretty suoriteryhmiin välillä vastaamaan nykyisiä jaotteluperiaatteita.

³ Näiden tuottojen osuus koko valtion maksullisesta toiminnasta on kuitenkin vähäinen, joten niiden sisällyttäminen tai poisjättäminen ei olennaisesti muuta laskelmia (vuoden 2015 laskelmassa kyseisiä tuottoja oli noin 5 milj. euroa eli 0,3 % valtion koko maksullisesta toiminnasta).

1 Johdanto

1.1 Maksullisen toiminnan lähtökohdat

Valtion perimät maksut ovat vastike julkisen vallan palveluista. Perustuslain 81 §:n mukaan valtion viranomaisten virkatoimien, palvelujen ja muun toiminnan maksullisuuden sekä perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään lailla. Valtion virastojen ja laitosten maksullista toimintaa sääntelevä **yleislaki** on valtion **maksuperustelaki** (MPL 150/1992), jonka **lisäksi** maksullista toimintaa sääntelevät useat **erityislait**. Viranomaisen maksulliseen suoritetuotantoon sovelletaan maksuperustelakia, jos suoritteiden maksullisuudesta ei ole muussa laissa tai laissa olevan valtuutuksen nojalla (erityislaki) annettu maksuperustelaista poikkeavia säännöksiä.

Maksuperustelaki jakaa suoritteet **julkisoikeudellisiin suoritteisiin** ja muihin suoritteisiin eli ns. **markkinasuoritteisiin**. Asianomainen ministeriö päättää kirjanpitoyksikköä koskevassa maksuperustelain nojalla antamassaan maksuasetuksessa, miten kirjanpitoyksikön suoritteet jakautuvat julkisoikeudellisiin suoritteisiin ja muihin suoritteisiin (8.2 §).

Julkisoikeudellisella suoritteella tarkoitetaan **suoritetta, jonka kysyntä perustuu lakiin tai asetukseen ja jonka tuottamiseen** valtion **viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus** (3 §). Tällaisessa valtion yksinoikeudeksi säädettyssä suoritetuotannossa on kyse julkisen vallan käyttämisestä; laillisesti toimiakseen kansalaisen on hankittava jokin valtion viranomaisen tuottama suorite (ns. kysyntäpakko).

Julkisoikeudellisesta suoritteesta perittävän maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta valtiolle aiheutuneita kokonaiskustannuksia eli suoritteen **omakustannusarvoa** (6.1 §). Maksuperustelaki mahdollistaa kuitenkin myös omakustannusarvosta poikkeavan hinnoittelun (6.3 §). Omakustannusarvoon luettavista kustannuksista säädetään valtion maksuperusteasetuksen (211/1992) 1 §:ssä.

Yhden tai useamman viranomaisen saman laatuista julkisoikeudellisista suoritteista voidaan määrätä samansuuruinen maksu silloinkin, kun suoritteiden tuottamisesta valtiolle aiheutuvat kustannukset poikkeavat toisistaan. Tällaista kiinteää maksua määrättäessä on otettava huomioon suoritteiden keskimääräinen kokonaiskustannus. (6.2 §)

Markkinasuoritteet hinnoitellaan **liiketaloudellisin perustein**. Maksuperustelakia koskevan hallituksen esityksen (176/1991) mukaan tämä tarkoittaa sitä, että toiminnan tuotoilla tulee kattaa vähintään toiminnan kustannukset sekä toimintaan oman pääoman ehdoin sijoitetulle pääomalle asetettu tuottovaatimus. Sellaiset **markkinasuoritteet, joiden tuottamiseen** viranomaisella on **tosiasiallinen yksinoikeus** (esim. valokopio viranomaisen hallussa olevasta asiakirjasta), voidaan kuitenkin hinnoitella myös **omakustannusarvon mukaisesti** (7.2 §). Koska viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus tällaisten monopolisuoritteiden tuottamiseen, ei suoritteen liiketaloudellista hinnoittelua voida edellyttää kilpailulainsäädännönkään perusteella.

Markkinasuoritteiden liiketaloudellinen kannattavuustavoite pyritään toteuttamaan joustavalla hinnoittelulla, jolloin hinnoittelussa otetaan kustannusten lisäksi huomioon myös kysyntä ja kilpailijat. Tavoitteena on **markkinasuoritetuotannon kokonaiskannattavuus**, joten esim. alennusten myöntäminen on mahdollista. Valtion talousarviossa voidaan osoittaa määräraha liiketaloudellisesti hinnoiteltavien markkinasuoritteiden hintojen alentamiseksi (hintatuki; MPL 7.1 §).

Erityislakien nojalla hinnoiteltavien suoritteiden maksujen tason määrittäminen perustuu useimmiten muihin tekijöihin kuin toiminnan kustannuksiin, eikä hinnan kaikissa tapauksissa ole tarkoituskaan kattaa kaikkia toiminnasta aiheutuneita kustannuksia.

Edellä mainitun maksulainsäädännön lisäksi valtion maksullista toimintaa sääntelevät muun muassa valtion talousarviosta annettu laki ja asetus, valtiovarainministeriön antama talousarvion laadintamääräys sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräykset ja ohjeet.

1.2 Raportin taustaa

Hyväksyessään hallituksen esityksen valtion maksuperustelaisiksi eduskunta edellytti samalla, että hallitus seuraa lain soveltamisen vaikutuksia hallintoon ja kansalaisten asemaan. Valtiokonttorin vuosittain laatima selvitys valtion maksullisesta toiminnasta luo osaltaan edellytyksiä tämän seurantatehtävän toteuttamiselle.

Talousarvioasetuksen 65 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus. Valtiokonttorin määräyksen (364/03/2005; 19.12.2005, VK 529/03/2010; 11.1.2011, 530/03/2010) mukaan kannattavuus esitetään kustannusvastaavuuslaskelmalla. Tämän selvityksen tiedot kirjanpitoyksiköiden maksullisen toiminnan tuotoista ja kustannuksista perustuvat lähes poikkeuksitta kirjanpitoyksiköiden laatimiin kustannusvastaavuuslaskelmiin. Tämän vuoksi selvityksessä esitetyt valtion maksullisen toiminnan tuotot (1,5 mrd. €) ovat huomattavasti suuremmat kuin valtion tilinpäätöksen mukaiset tuotot (1,06 mrd. €). Ero johtuu pääasiassa siitä, että valtion tilinpäätöksessä valtion sisäinen (eli kirjanpitoyksiköiden välinen) maksullinen toiminta on eliminoitu.

Selvityksen pääasiallisena kohteena on maksuperustelain nojalla hinnoiteltu toiminta. Selvitys sisältää tiedot maksullisen toiminnan laajuudesta ja kustannusvastaavuudesta. Tarkastelu on tehty valtion, hallinnonalojen ja kirjanpitoyksiköiden tasolla ja siinä on otettu huomioon myös ajallinen kehitys. Kokonaiskuvan saamiseksi valtion maksullisesta toiminnasta selvityksessä on tarkasteltu keskeisiä tietoja myös erityislakien nojalla hinnoitellusta maksullisesta toiminnasta.

Maksuperustelain mukaisiin markkinasuoritteisiin on tässä selvityksessä sisällytetty myös vuokrat ja käyttökorvaukset.

Selvityksen lähteinä on käytetty kirjanpitoyksiköiden tilinpäätöksiä sekä valtion keskuskirjanpitoa. Kirjanpitoyksiköiden tilinpäätöksissä kustannusvastaavuuslaskelmilla raportoidut maksullisen toiminnan tuotot voivat poiketa keskuskirjanpidon tiedoista. Syynä voi olla esimerkiksi se, että kirjanpitoyksikön maksullinen toiminta on joltain osin ollut niin vähäistä, että siitä ei ole tarvinnut laatia kustannusvastaavuuslaskelmaa. Poikkeamia ovat myös aiheuttaneet vasta tilinpäätöksen laadintavaiheessa havaitut virheet, jotka on oikaistu kustannusvastaavuuslaskelmille, mutta ei tilinpäätökseen. Eniten poikkeamia keskuskirjanpidosta saatavien liikekirjanpidon tietojen ja tilinpäätöksissä esitettyjen kustannusvastaavuuslaskelmien tietojen välillä ovat aiheuttaneet erilaiset vuokra- ja käyttökorvaustuotot, joita ei ole sisällytetty kustannusvastaavuuslaskelmiin mm. niiden vähäisyyden vuoksi.

2 Valtion maksullinen toiminta yhteensä

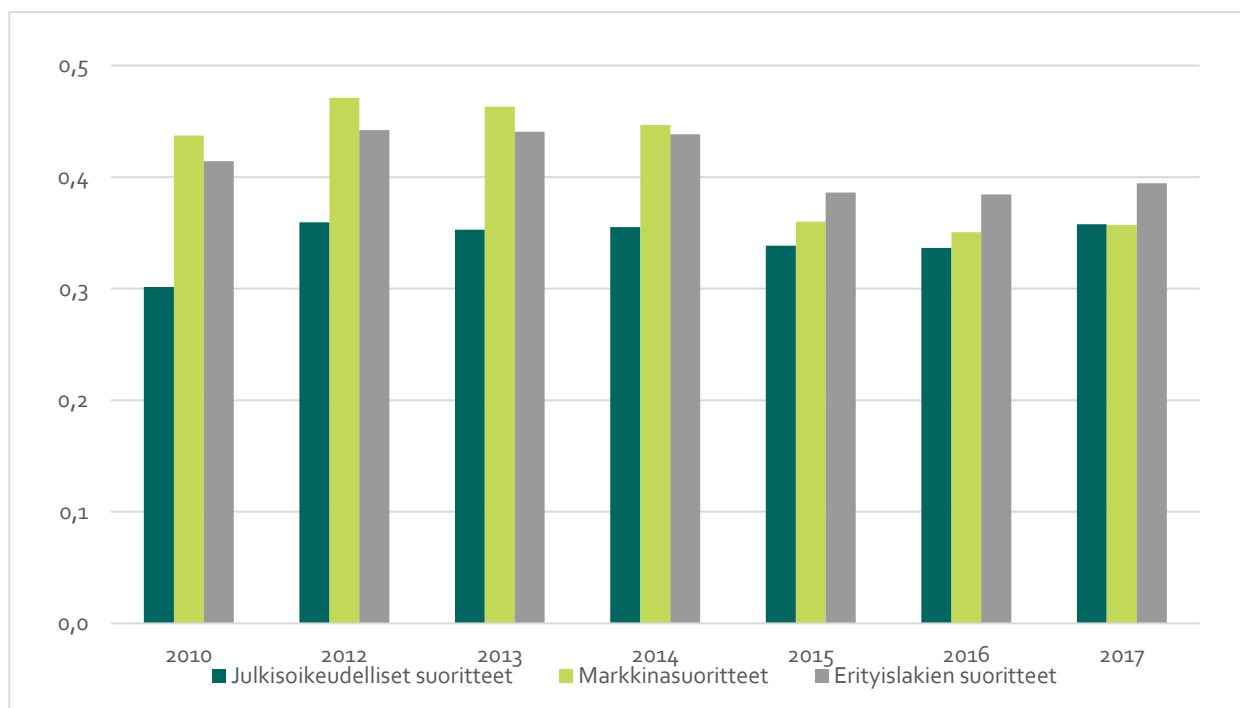
2.1 Maksullisen toiminnan tuotot suoriteryhmittäin

Maksullisen toiminnan tuotot suoriteryhmittäin vuosina 2010–2017 on esitetty graafisesti kuvissa 1 ja 2, sekä numeerisesti taulukossa 1.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kasvu vuosien 2010–2012 välillä selittyy erityisesti Poliisihallituksen lupamyynnin kasvulla, joka kohdistui pääasiassa passeihin ja henkilökortteihin. Vuonna 2012 tuottotavoite ylittyi noin 10 miljoonalla eurolla. Lupamyynnin kasvua selittää vuoden 2006 passilain uudistus, jossa passi-asiakirjan voimassaoloaika lyheni kymmenestä vuodesta viiteen vuoteen.

Aiemmin työ- ja elinkeinoministeriön alaisena virastona toiminut Teknologian tutkimuskeskus VTT yhtiöitettiin vuoden 2015 alussa voittoa tavoittelemattomaksi osakeyhtiöksi. Tämä selittää suurelta osin markkinasuoritteiden tuottojen huomattavan laskun vuoden 2014 jälkeen. Osaltaan markkinasuoritteiden kehitykseen on vaikuttanut Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tuotoissa tapahtunut nousu vuosien 2010–2014 välillä ja lasku vuosien 2014–2016 välillä.

Erityislakien nojalla hinnoiteltujen suoritteiden tuottojen vähenemiseen vuoden 2014 jälkeen vaikutti erityisesti väylämaksulakiin tehty muutos, jonka mukaisesti väylämaksut puolitettiin vuosiksi 2015–2017. Vuonna 2015 Liikenneviraston perimien rannikon kauppamerenkulun väylämaksujen määrä väheni 42,2 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Lain tilapäisellä muutoksella on tarkoitus kompensoida EU:n rikkidirektiivin aiheuttamia lisäkustannuksia ja keventää elinkeinoelämän, etenkin teollisuuden kustannusrasitetta.

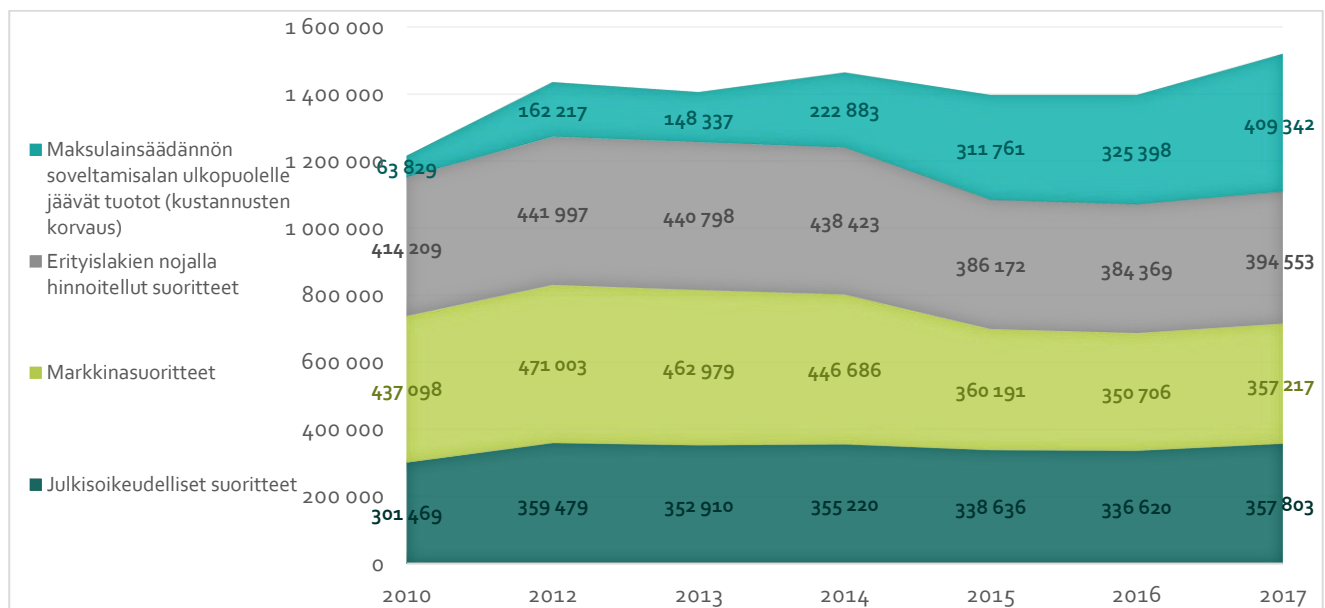
Kuva 1 Maksullisen toiminnan tuotot (mrd. €) suoriteryhmittäin vuosina 2010–2017

Taulukko 1 Maksullisen toiminnan tuotot (1000 €) suoriteryhmittäin 2010–2017*

Suoriteryhmä	2010	2012	2013	2014	2015*	2016	2017
Julkisoikeudelliset suoritteet	301 469	359 479	352 910	355 220	338 636	336 620	357 803
Markkinasuoritteet	437 098	471 003	462 979	446 686	360 191	350 706	357 217
Erityislakien nojalla hinnoitellut suoritteet	414 209	441 997	440 798	438 423	386 172	384 369	394 553
Maksullisen toiminnan tuotot yhteensä	1 152 776	1 272 479	1 256 687	1 240 329	1 084 999	1 071 695	1 109 573
Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolella jäävät tuotot (kustannusten korvaus)**					311 761	325 398	409 342
YHTEENSÄ					1 396 760	1 397 092	1 518 915

* Aiempien vuosien tietoja on korjattu aiemmista Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta -selvityksistä joidenkin kirjanpitoyksiköiden osalta. Korjaukset on esitetty liitteessä 1.

** Kustannusten korvaukset on merkitty taulukkoon ainoastaan vuosien 2015, 2016 ja 2017 osalta. Tätä vanhempien vuosien tietojen vertailukelpoisuutta ei ole tarkistettu kaikkien kirjanpitoyksiköiden osalta. Tämän julkaisun yhteydessä tehdyssä visualisoinnissa on esitetty käytettävissä olevat tiedot valtion maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä tuotoista (kustannusten korvaus) myös 2010–2014 osalta. Visualisointi on saatavilla osoitteessa: <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrl-joiYjczYjI5YmEtYzQ1NS0oZTQzLWFmMDctOTBhZmZlMGUyNzA5IiwidCI6IjdmTRkZmEoLWMwZmMtND-cyNS05ZjAoLTc2YTQoM2RIYjA5NSIsImMiOiJh>

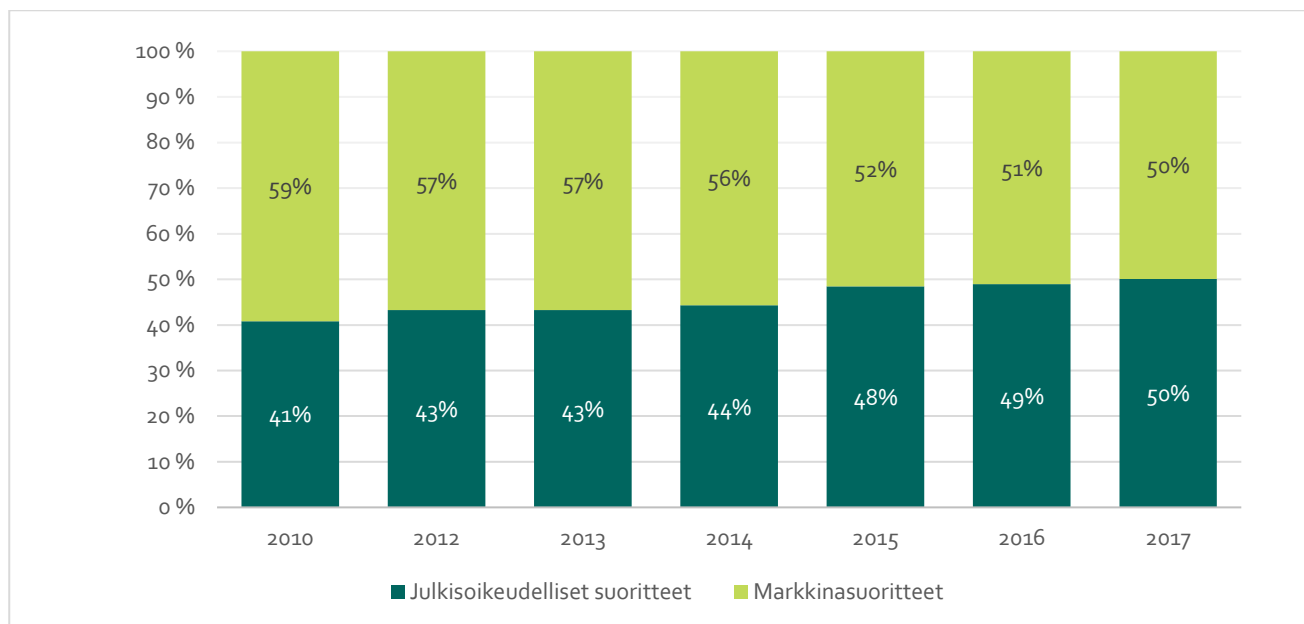

Kuva 2 Maksullisen toiminnan tuottojen (1000 €) suoriteryhmittäin vuosina 2010-2017, mukaan lukien maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tuotot (kustannusten korvaus)*

* Kustannusten korvaukset on merkitty kuvaan ainoastaan vuosien 2015, 2016 ja 2017 osalta.

2.2 Maksuperustelain nojalla hinnoitellun toiminnan osuudet suoriteryhmissä

Kuvassa 3 on esitetty julkisoikeudellisten suoritteiden ja markkinasuoritteiden tuottojen suhteelliset osuudet maksuperustelain nojalla hinnoitellun toiminnan tuotoista vuosina 2010–2017.

Kuva 3 Julkisoikeudellisten suoritteiden ja markkinasuoritteiden tuottojen suhteelliset osuudet maksuperustelain mukaisista tuotoista vuosina 2010–2017

Vuonna 2017 28 kirjanpitoyksikön maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset tuotot ylittivät Valtiokonttorin määräyksen mukaisen 1 miljoonan rajan. Vastaavasti maksuperustelain mukaisista markkinasuoritteista 22 kirjanpitoyksikön tuotot olivat vähintään 1 miljoonaa euroa.

Maksuperustelain mukaisia julkisoikeudellisia suoritteita oli vuonna 2017 (2016) yhteensä 357,8 (336,6) miljoonaa euroa ja markkinasuoritteita 357,2 (350,7) miljoonaa euroa. Julkisoikeudellisten suoritteiden osuus on kasvanut vuosien 2010–2017 aikana yhdeksän prosenttiyksikköä ja tuotot noin 56 miljoonaa euroa. Vastaavana ajanjaksona markkinasuoritteiden tuotot ovat laskeneet noin 80 miljoonaa euroa.

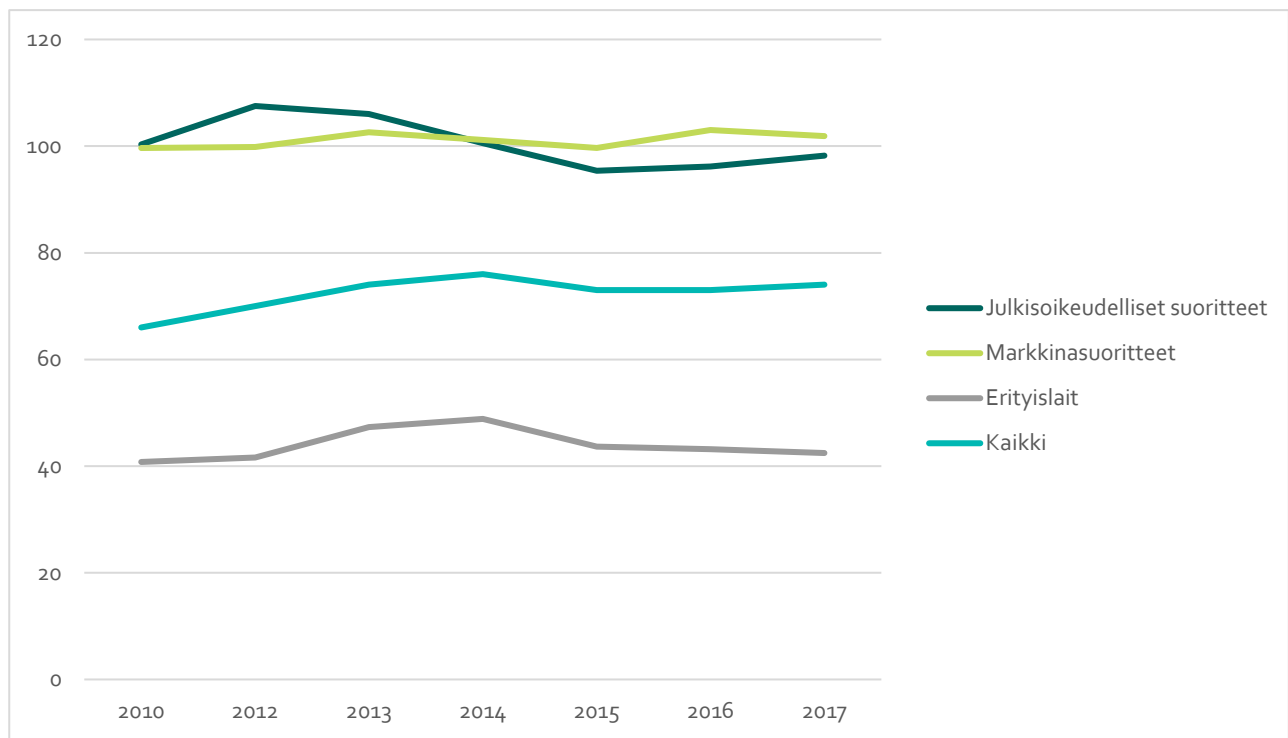
2.3 Kustannusvastaavuus vuosina 2010–2017

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta eli sitä, kuinka maksullisen toiminnan tuotot ovat kattaneet siitä aiheutuneet kustannukset, on tarkasteltu taulukossa 2. Taulukossa on esitetty maksullisen toiminnan yli-/alijäämä ja kustannusvastaavuus suoriteryhmittäin vuosina 2010–2017. Kustannusvastaavuuden kehitystä 2010–2017 on kuvattu kuvassa 4.

Yksittäisen kirjanpitoyksikön suoritetuotannon alijäämäisyys voi aiheutua paitsi siitä, että kustannusvastaavuuden tavoittelussa ei ole onnistuttu, myös siitä, ettei 100 % tai sitä suurempi kustannusvastaavuus ole edes toiminnan taloudellisena tavoitteena. Esimerkiksi julkisoikeudellisten suoritteiden alijäämäisyys voi aiheutua maksuperustelain 6.3 §:n tarkoittamien perusteltujen syiden nojalla perityistä omakustannusarvoa alemmista maksuista. Markkinasuoritteisiin puolestaan saatetaan myöntää hintatukea. Koska hintatuki kohdistetaan talousarvion laadintamääräyksen mukaan maksullisen toiminnan tuottojen ja erilliskustannusten erotukseen, ja koska kustannusvastaavuuslaskelmassa ovat mukana myös yhteiskustannuksen ja pääomakustannukset, on toiminnan kustannusvastaavuus talousarviossa osoitetun hintatuen käytöstä huolimatta alle 100 %. Erityislakien mukaisten suoritteiden maksujen määrääminen taas perustuu usein muihin tekijöihin kuin toiminnan kustannuksiin.

Taulukko 2 Maksullisen toiminnan yli-/alijäämä ja kustannusvastaavuus suoriteryhmittäin vuosina 2010–2017

Suorite-ryhmä	2010		2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Yli-/ali-jäämä (1000 €)	Kustannusvastaavuus (%)	Yli-/ali-jäämä (1000 €)	Kustannusvastaavuus (%)	Yli-/ali-jäämä (1000 €)	Kustannusvastaavuus (%)	Yli-/ali-jäämä (1000 €)	Kustannusvastaavuus (%)	Yli-/ali-jäämä (1000 €)	Kustannusvastaavuus (%)	Yli-/ali-jäämä (1000 €)	Kustannusvastaavuus (%)	Yli-/ali-jäämä (1000 €)	Kustannusvastaavuus (%)
Julkisoikeudelliset suoritteet	881	100	25 147	108	20 128	106	1 876	101	-16 398	95	-13 429	96	-6 455	98
Markkina-suoritteet	-1 522	100	-683	100	11 845	103	5 247	101	-1 246	100	10 277	103	6 613	102
Erityislait	-601 535	41	-619 802	42	-490 353	47	-459 060	49	-498 046	44	-506 004	43	- 534 506	42

Kuva 4 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden kehitys suoriteryhmittäin vuosina 2010-2017

3 Valtion maksullinen toiminta hallinnonaloittain

3.1 Tuotot hallinnonaloittain vuosina 2016–2017

Taulukossa 3 on tarkasteltu eri hallinnonalojen maksullisen toiminnan volyymia. Tuotot sisältävät maksuperustelain mukaisten julkistaloudellisten ja markkinasuoritteiden tuotot, erityislakien nojalla hinnoitellun maksullisen toiminnan tuotot sekä maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tuotot.

Suurimmat volyymin muutokset tapahtuivat ulkoasiainministeriön ja oikeusministeriön hallinnonaloilla. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan maksullisen toiminnan tuottojen nousua selittää pääasiassa ulkoasiainministeriön julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen nousu, joka kolmen vuoden laskun jälkeen kääntyi nousuun. Pääasialliset julkisoikeudelliset suoritteet ovat viisumit, passit ja oleskeluluvat. Viisumit kattavat noin 82 % tuotoista, joten niiden tuottokertymässä tapahtunut 48 % nousu (+9,3 milj. €) edellisestä vuodesta vaikuttaa huomattavasti maksullisen toiminnan tuottojen kokonaiskehitykseen.

Taulukko 3 Hallinnonalojen maksullisen toiminnan tuotot ja niiden suhteellinen muutos vuosina 2016–2017. (Luvut sisältävät maksulainsäädännön ulkopuolelle jäävät tuotot ns. kustannusten korvaukset)

Hallinnonalat	Maksullisen toiminnan tuotot (1000 €)		Muutos-% 2016/2017
	2017	2016	
Ulkoasiainministeriö	34 951	26 057	34
Oikeusministeriö	220 630	162 551	36
Sisäministeriö	81 111	78 202	4
Puolustusministeriö	171 997	168 717	2
Valtiovarainministeriö	411 484	377 421	9
Opetus- ja kulttuuriministeriö	34 971	33 880	3
Maa- ja metsätalousministeriö	104 017	102 006	2
Liikenne- ja viestintäministeriö	222 339	226 292	-2
Työ- ja elinkeinoministeriö	77 445	76 517	1
Sosiaali- ja terveysministeriö	153 583	142 437	13
Ympäristöministeriö	3 774	3 011	25
YHTEENSÄ	1 517 302	1 397 092	9

* Valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluvan Valtorin luvut pitävät sisällään myös Haltikin 2016 alkuvuoden luvut. Vuonna 2015 Haltikilla oli maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävän maksullisen toiminnan tuotot noin 74 miljoonaa euroa.

3.2 Kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016–2017

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta eli sitä, kuinka maksullisen toiminnan tuotot ovat kattaneet siitä aiheutuneet kustannukset, on tarkasteltu seuraavissa taulukoissa. Taulukossa 4 on esitetty julkisoikeudellisen suoritustuotannon yli-/alijäämä sekä kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016 ja

2017. Vastaavat tiedot on esitetty taulukossa 5 markkinasuoritetuotannon ja taulukossa 7 erityislakien mukaisten suoritteiden osalta. Taulukossa 6 on lisäksi esitetty liiketaloudellisesti hinnoiteltavien markkinasuoritteiden tuottamiseen käytetty maksuperustelain 7 §:n (150/1992) mukainen hintatuki, josta tulee Valtiokonttorin määräyksen mukaan esittää erillinen kustannusvastaavuuslaskelma.

3.2.1 Julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain

Taulukko 4 Julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016 ja 2017

Hallinnonalat	Tuotot (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus (%)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Ulkoasiainministeriö	34 951	26 057				
tuotot, joilla kustannukset	34 951	26 057	9 910	-325	140	99
Oikeusministeriö	9 126	3 067				
tuotot, joilla kustannukset	9 126	3 067	-5 509	-477	62	87
Sisäministeriö	75 495	72 406				
tuotot, joilla kustannukset	75 495	72 406	-2 798	-7 025	96	91
Valtiovarainministeriö	21 943	22 679				
tuotot, joilla kustannukset	21 943	22 679	-9 259	-10 542	70	68
Opetus- ja kulttuuriministeriö	14 977	16 449				
tuotot, joilla kustannukset	14 977	16 449	-7 546	-7 313	66	69
Maa- ja metsätalousministeriö	20 174	18 716				
tuotot, joilla kustannukset	20 174	18 716	676	95	103	101
Liikenne- ja viestintäministeriö	99 821	109 309				
tuotot, joilla kustannukset	99 821	109 309	3 299	5 815	103	106
Työ- ja elinkeinoministeriö	19 847	18 301				
tuotot, joilla kustannukset	19 847	18 301	265	4 645	101	134
Sosiaali- ja terveysministeriö	59 856	49 634				
tuotot, joilla kustannukset	59 856	49 634	4 535	1 698	108	104
KOKONAISTUOTOT	356 190	336 618				
tuotot, joilla kustannukset	356 190	336 618	-6 427	-13 429	98	96

Vuonna 2017 julkisoikeudellinen suoritetuotanto oli ylijäämäistä ulkoasiainministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilla. Kokonaisuutena suoriteryhmän kustannusvastaavuus on noussut hieman edellisvuoden tasosta. Kirjanpitoyksikkökohtaiset tiedot julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuudesta on esitetty taulukossa 9 (s.18).

3.2.2 Markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain

Taulukko 5 Markkinasuoritetuotannon mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016 ja 2017

Hallinnonalat	Tuotot (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus (%)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Oikeusministeriö	1 313	1 302				
tuotot, joilla kustannukset	1 313	1 302	-236	652	85	200
Sisäministeriö	5 616	5 796				
tuotot, joilla kustannukset	5 616	5 796	646	720	113	114
Puolustusministeriö	171 997	168 717				
tuotot, joilla kustannukset	171 997	168 717	763	-1 535	100	99
Valtiovarainministeriö	19 654	19 368				
tuotot, joilla kustannukset	19 654	19 368	9 096	7 370	186	161
Opetus- ja kulttuuriministeriö	19 994	17 431				
tuotot, joilla kustannukset	19 994	17 431	-10 729	-8 345	65	68
Maa- ja metsätalousministeriö	12 306	12 870				
tuotot, joilla kustannukset	12 306	12 870	-1 592	-854	89	94
Liikenne- ja viestintäministeriö	22 296	23 640				
tuotot, joilla kustannukset	22 296	23 640	4 532	8 951	126	161
Työ- ja elinkeinoministeriö	11 043	11 238				
tuotot, joilla kustannukset	11 043	11 238	291	387	103	104
Sosiaali- ja terveysministeriö	89 224	87 333				
tuotot, joilla kustannukset	89 224	87 333	3 489	2 776	104	103
Ympäristöministeriö	3 774	3 011				
tuotot, joilla kustannukset	3 774	3 011	353	155	110	105
KOKONAISTUOTOT	357 217	350 706				
tuotot, joilla kustannukset	357 217	350 706	6 613	10 277	102	103

Markkinasuoritetuotanto oli vuonna 2017 kustannusvastaavaa tai ylijäämäistä sisäministeriön, puolustusministeriön, valtiovarainministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristöministerin hallinnonaloilla. Markkinasuoritetuotannon suoritteiden kustannusvastaavuus on pysynyt lähes samana edellisvuoteen verrattuna. Kirjanpitoyksikkökohtaiset tiedot on esitetty hallinnonaloittain taulukossa 10 (s.22).

Oikeusministeriön hallinnonalan kustannusvastaavuuteen vuonna 2016 vaikutti Oikeusrekisterikeskuksen aloittaminen uutena kirjanpitoyksikkönä 1.10.2016.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan heikentyneeseen kustannusvastaavuuteen vuonna 2017 vaikutti liikenneviraston heikentynyt kustannusvastaavuus, jonka suurin vaikutus oli kustannusvastaavuuden heikentyminen kiinteistötoiminnassa. Liikennevirastossa on laadittu vuoteen 2021 ulottuva linjaus kiinteistövarallisuuden hallinnasta, joka vaikutti jo vuoden 2017 kustannusvastaavuuteen useiden hallinnon siirtojen ja vuokrasopimusten kautta.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kustannusvastaavuuteen vaikutti liikenteen turvallisuusministeriön heikentynyt kustannusvastaavuus, joka johtui vuoden 2016 kyselypalveluiden odotettua suuremmasta kysynnästä.

3.2.3 Hintatuettu toiminta

Seuraavalla sivulla on esitetty liikeloudellisesti hinnoiteltavien markkinasuoritteiden tuottamiseen käytetty hintatuki eriteltynä. Vuonna 2017 hintatukea käytti kolme virastoa, yhteensä noin 3,8 miljoonaa euroa. Hintatuen avulla markkinasuoritteiden kokonaiskustannusvastaavuutta saatiin parannettua.

Puolustusvoimat käytti hintatukea 146 000 euroa, joka nosti markkinasuoritteiden kustannusvastaavuusprosenttia yhdellä prosenttiyksiköllä. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla Luonnonvarakeskus käytti 80 000 euroa hintatukea valiotaimituotantoon. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira käytti kertomusvuonna hintatukea 0,576 milj. euroa maksullisten eläintautitutkimusten hintojen alentamiseen.

Opetushallituksen hintatuki vuonna 2017 oli yhteensä 3,0 miljoonaa euroa, joka käytettiin vähälevikkisen oppimateriaalin tuotantoon (0,620 milj. €) ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen maksulliseen toimintaan (2,4 milj. €).

Taulukko 6 Markkinasuoritetuotannon mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016–2017 hintatuettu toiminta eriteltynä

Hallinnonalat	Tuotot (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus (%)		Käytetty hintatuki		Kustannukset hintatuen jälkeen		Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen %	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Oikeusministeriö	1 313	1 302										
tuotot, joilla kustannukset	1 313	1 302	-236	652	85	200						
Sisäministeriö	5 616	5 796										
tuotot, joilla kustannukset	5 616	5 796	646	720	113	114						
Puolustusministeriö	171 997	168 717										
tuotot, joilla kustannukset	171 997	168 717	763	-1 535	100	99	146	175	171 088	170 078	101	99
Valtiovarainministeriö	19 654	19 368										
tuotot, joilla kustannukset	19 654	19 368	9 096	7 370	186	161						
Opetus- ja kulttuuriministeriö	19 994	17 431										
tuotot, joilla kustannukset	19 994	17 431	-10 729	-8 345	65	68	3 020	1 925	27 703	23 851	72	73
Maa- ja metsätalousministeriö	12 306	12 870										
tuotot, joilla kustannukset	12 306	12 870	-1 592	-854	89	94	614	80	13 284	13 644	93	94
Liikenne- ja viestintäministeriö	22 296	23 640										
tuotot, joilla kustannukset	22 296	23 640	4 532	8 951	126	161						
Työ- ja elinkeinoministeriö	11 043	11 238										
tuotot, joilla kustannukset	11 043	11 238	291	387	103	104						
Sosiaali- ja terveysministeriö	89 224	87 333										
tuotot, joilla kustannukset	89 224	87 333	3 489	2 776	104	103						
Ympäristöministeriö	3 774	3 011										
tuotot, joilla kustannukset	3 774	3 011	353	155	110	105						
KOKONAISTUOTOT/KUST.	357 217	350 706							212 075	207 573	96	96
tuotot, joilla kustannukset	357 217	350 706	6 613	10 277	102	103	3 780	2 180	346 824	338 249	103	104
Vain hintatuettujen osalta												

3.2.4 Erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain

Taulukko 7 Erityislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016 ja 2017

Hallinnonalat	Tuotot (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus (%)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Oikeusministeriö	155 375	152 779				
tuotot, joilla kustannukset	155 375	152 779	-65 342	-66 359	70	70
Valtiovarainministeriö	15 361	15 379				
tuotot, joilla kustannukset	15 361	15 379	4 546	6 070	142	165
Maa- ja metsätalousministeriö	71 537	70 420				
tuotot, joilla kustannukset	71 537	70 420	3 056	-6 718	104	91
Työ- ja elinkeinoministeriö	46 555	46 978				
tuotot, joilla kustannukset	46 555	46 978	1926	-688	104	99
Sosiaali- ja terveysministeriö	5 503	5 470				
tuotot, joilla kustannukset	5 503	5 470	713	520	115	111
Liikenne- ja viestintäministeriö	100 222	93 343				
tuotot, joilla kustannukset	100 222	93 343	-479 405	-438 829	17	18
KOKONAISTUOTOT	394 553	384 369				
tuotot, joilla kustannukset	394 553	384 369	-534 506	-506 004	42	43

Erityislakien mukaisten suoritteiden hinnoitteluperusteet ovat varsin moninaisia, mikä näkyy myös vaihtelevina kustannusvastaavuusprosentteina. Kokonaisuutena erityislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus on pysynyt lähes edellisvuoden tasolla. Valtiokonttorin määräyksen mukaista erityislakien nojalla hinnoiteltua maksullista toimintaa harjoitti kertomusvuonna 12 kirjanpitoyksikköä. Kirjanpitoyksikkökohtaiset tiedot on esitetty hallinnonaloittain taulukossa 11.

Valtiovarainministeriön hallinnonalan korkeaan kustannusvastaavuuteen vaikuttaa valtiovarainministeriön kirjanpitoyksikön huomattavan korkea kustannusvastaavuus (378 %).

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan matalaan kustannusvastaavuuteen vaikuttaa vahvasti Liikenneviraston ratamaksun alainen toiminta, jonka kustannusvastaavuus vuosina 2016 ja 2017 oli 10 %. EU:n direktiivin mukaan rautatieliikenteeltä on perittävä vähintään rataverkon käytöstä suoraan radanpitäjälle aiheutuvat kustannukset.

Kertomusvuonna maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kustannusvastaavuus nousi vuoden 2015 tasolle (101%). Vuonna 2016 maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kustannusvastaavuuteen vaikutti Maanmittauslaitoksen kustannusvastaavuuslaskelman sisältämä varastonarvon alaskirjaus (7,4 milj. euroa).

4 Valtion maksullinen toiminta kirjanpitoyksiköittäin

Vuoden 2017 lopussa kirjanpitoyksiköitä oli yhteensä 65. Vuonna 2017 kirjanpitoyksikkö Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO sulautui Opetushallitukseen. Vuonna 2016 kirjanpitoyksikkömuutoksia tapahtui lähinnä oikeusministeriön ja sisäministeriön hallinnonaloilla, joilla aloitti yhteensä neljä uutta kirjanpitoyksikköä. Aiemmin oikeusministeriön kirjanpitoyksikössä toimineet Syyttäjälaitos, Ulosottolaitos ja Oikeusrekisterikeskus aloittivat omina kirjanpitoyksiköinä 1.10.2016. Sisäministeriön hallinnonalaan kuuluva Hallinnon tietotekniikkakeskus (Haltik) sulautui 1.6.2016 Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtoriin, joka kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan.

Tämä selvitys tarkastelee vain niitä kirjanpitoyksiköitä, jotka ovat ilmoittaneet vähintään yhden yksittäisen osa-alueen tuottojen olleen yli miljoona euroa ja esittäneet niitä vastaavan kustannusvastaavuuslaskelman. Edellä mainitun mukaisia kirjanpitoyksiköitä oli 44, joista 31:llä maksullinen suoritustuotanto perustui pelkästään maksuperustelakiin. 12 kirjanpitoyksikköä harjoitti erityislakien nojalla hinnoiteltua maksullista toimintaa – näistä kirjanpitoyksiköistä neljällä oli pelkästään erityislakeihin perustuvia suoritteita. 21 kirjanpitoyksiköllä ei ollut Valtiokonttorin määräyksen mukaista maksullista toimintaa.

Taulukoista on jätetty pois ne kirjanpitoyksiköt, joilla ei ollut suoriteryhmän mukaista maksullista toimintaa vuosina 2016 ja 2017. Tyhjä solu merkitsee, ettei kirjanpitoyksiköllä ole kyseisenä vuonna ollut suoriteryhmään kuuluvia tuottoja tai ne ovat olleet suuruudeltaan alle miljoonan euron, jolloin ne on jätetty tämän tarkastelun ulkopuolelle.

4.1 Maksullisen toiminnan tuotot kirjanpitoyksiköittäin

Taulukko 8 Valtion maksullisen toiminnan tuotot kirjanpitoyksiköittäin vuosina 2016 ja 2017

Kirjanpitoyksikön nimi	Julkisoikeudelliset suoritteet (1000 €)		Markkinasuoritteet (1000 €)		Erityislakien nojalla hinnoitellut suoritteet (1000 €)		Yhteensä (1000 €)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Valtioneuvoston kanslia	1 613						1 613	
Ulkoasiainministeriö	34 951	26 057					34 951	26 057
Oikeusministeriö	8 049	2 050	1 313		67 516	63 462	76 878	65 512
Rikosseuraamusvirasto					10 392	10 355	10 392	10 355
Ulosottolaitos					77 467	78 962	77 467	78 962
Oikeusrekisterikeskus	1 077	1 017		1 302			1 077	2 319
Rajavartiolaitos		1 955						1 955
Suojelupoliisi	4 204	3 170					4 204	3 170
Pelastusopisto			1 547	1 647			1 547	1 647
Poliisihallitus	50 112	57 027	4 069	4 149			54 181	61 176
Maahanmuuttovirasto	19 015	8 142					19 015	8 142
Hätäkeskuslaitos	2 164	2 112					2 164	2 112
Puolustusvoimat			18 074	18 291			18 074	18 291
Puolustushallinnon rakennuslaitos			153 923	150 426			153 923	150 426
Valtiovarainministeriö					8 071	8 825	8 071	8 825

Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2017

Valtiokonttori					5 665	5 011	5 665	5 011
Tulli	1 273	1 687					1 273	1 687
Verohallinto					1 625	1 543	1 625	1 543
Väestörekisterikeskus	8 165	8 139	12 202	10 807			20 367	18 946
Tilastokeskus			7 452	8 561			7 452	8 561
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	12 505	12 853					12 505	12 853
ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus	10 174	10 420					10 174	10 420
Maanmittauslaitos			2 117	2 420	71 537	70 420	73 654	72 840
Elintarviketurvallisuusvirasto	20 174	18 716	3 261	2 824			23 435	21 540
Luonnonvarakeskus			6 928	7 626			6 928	7 626
Liikennevirasto	1 473	2 529	6 294	7 145	96 072	89 082	103 839	98 756
Liikenteen turvallisuusvirasto	77 722	84 134	11 156	11 429			88 878	95 563
Ilmatieteen laitos	1 576	1 468	4 846	5 066	4 150	4 261	10 572	10 795
Viestintävirasto	19 050	21 178					19 050	21 178
Geologian tutkimuskeskus			7 225	7 442			7 225	7 442
Patentti- ja rekisterihallitus	1 057		3 818	3 796	46 555	46 978	51 430	50 774
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	6 965	6 293					6 965	6 293
Energiavirasto	1 651	1 588					1 651	1 588
Sosiaali- ja terveysministeriö	9 327	4 220					9 327	4 220
Säteilyturvakeskus	17 757	19 335	4 070	4 700	3 427	3 412	25 254	27 447
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	21 081	19 489			2 076	2 058	23 157	21 547
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos	1 609	1 659	85 154	82 633			86 763	84 292
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto	10 082	4 931					10 082	4 931
Opetus- ja kulttuuriministeriö	7 425	7 276					7 425	7 276
Kansallisarkisto			1 731	1 495			1 731	1 495
Museovirasto	2 047	2 252	3 872	1 768			5 919	4 020
Suomenlinnan hoitokunta			6 353	6 517			6 353	6 517
Opetushallitus	5 505	6 921	8 038	7 651			13 543	14 572
Suomen ympäristökeskus			3 774	3 011			3 774	3 011
	357 803	336 620	357 217	350 706	394 553	384 369	1 109 573	1 071 695

Ulkoasiainministeriön maksullisen toiminnan tuottojen kasvu selittyy pääasiassa viisumihakemusten määrän 50 % kasvulla (9,3 milj. euroa).

Aiemmin oikeusministeriön kirjanpitoyksikössä toimineet Syyttäjälaitos, Ulosottolaitos ja Oikeusrekisterikeskus aloittivat omina kirjanpitoyksiköinä 1.10.2016. Uusille kirjanpitoyksiköille on merkitty maksullisen toiminnan tuotot myös alkuvuoden osalta, jolloin ne kuuluivat vielä oikeusministeriön kirjanpitoyksikköön. Kertomusvuonna oikeusministeriön toiminnan tuottojen kasvua kertyi tuomioistuinmaksutuloista, joita oli yhteensä 46,9 milj.€ (35,6 milj.€ v. 2016) eli 32 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Suojelupoliisia koskevat vuodet 2016 ja 2017 eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään, sillä turvallisuus selvityslain muutoksen aiheuttama työmäärä ja maksullisen toiminnan laajentuminen sekä suoritteiden hinnanmuutokset on otettava huomioon. Lisäksi turvallisuus selvitysrekisterin käyttöönotto siirtyi syksystä joulukuun alkuun kertomusvuonna.

Poliisihallituksen maksullisen toiminnan tuotot laskivat vuodesta 2016 lähes 7 miljoonaa euroa, joka johtui pääosin siitä, että ulkomaalaislupien käsittely siirtyi Maahanmuuttajavirastolle vuoden 2017 alusta. Lisäksi myönnettyjen lupien määrä laski 9,2 % edellisvuodesta. Maahanmuuttoviraston maksullisen toiminnan osuus on vuonna 2017 poliisilta siirtyvien ulkomaalaislupa-asioden myötä kasvanut melkein 11 miljoonaa euroa.

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafin julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot toteutuivat noin 3,4 miljoonaa euroa pienempänä budjettiin nähden. Tämä johtui suurimmaksi osaksi ajoneuvojen rekisteröinnin sekä ajo-oikeuksien ja tutkintojen tuottojen toteutumisesta budjetoitua pienempänä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tuloja kertyi toimintakertomusvuonna reilusti arvioitua enemmän. Tuloista 1,7 miljoonaa euroa on kertynyt tupakkalain nojalla toimitetuista ilmoitusmaksuista. Näistä saatavista on tilinpäätöshetkellä maksamatta 1,5 miljoonaa euroa. Suurin osa näistä saatavista on ulkomaalaisten yritysten laskuja ja on erittäin todennäköistä, että näitä laskuja ei saada perittyä.

4.2 Kirjanpitoyksiköiden kustannusvastaavuus suoriteryhmittäin vuosina 2016 ja 2017

Seuraavaksi kirjanpitoyksiköiden tuotot ja kustannukset sekä niiden kustannusvastaavuudet on taulukoitu suoriteryhmän sisällä hallinnonaloittain. Maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista ja markkinasuoritteista sekä erityislakien mukaisista suoritteista on lisäksi laadittu pylväsdiagrammit, jotka kuvaavat kirjanpitoyksiköiden jakautumista tuottojen ja kustannusvastaavuuden mukaan. Taulukoihin on otettu mukaan vain ne kirjanpitoyksiköt, joilla on ollut suoriteryhmän mukaisia maksullisen toiminnan tuottoja vähintään miljoona euroa vuonna 2017 tai 2016.

4.2.1 Julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus

Taulukossa 9 on esitetty niiden kirjanpitoyksiköiden julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus, joilla suoriteryhmän tulokertymä oli vuonna 2016 tai 2017 vähintään miljoona euroa. Kirjanpitoyksiköt on taulukoitu hallinnonaloittain. Valtiokonttorin määräyksen mukaisia julkisoikeudellisia suoritteita oli kertomusvuonna 28 kirjanpitoyksiköllä. Näille kirjanpitoyksiköille kertyi vuonna 2017 (2016) julkisoikeudellisia tuottoja yhteensä 357,8 (336,4) miljoonaa euroa ja niitä vastaavia kustannuksia 326,6 (349,5) miljoonaa euroa. Kustannusvastaavuus nousi edellisestä vuodesta kolme prosenttiyksikköä.

Taulukko 9 Julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain ja kirjanpitoyksiköittäin vuosina 2017 ja 2016

ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Ulkoasiainministeriö	34 951	26 057	25 041	26 382	9 910	-325	140	99
TUOTOT YHTEENSÄ	34 951	26 057						
tuotot, joilla kustannukset	34 951	26 057	25 041	26 382	9 910	-325	140	99

OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Oikeusministeriö	8 049	2 050	13 418	2 423	-5369	-373	60	85
Oikeusrekisterikeskus	1 077	1 017	1 217	1 121	-140	-104	88	91
TUOTOT YHTEENSÄ	9 126	3 067						
tuotot, joilla kustannukset	9 126	3 067	14 635	3 544	-5 509	-477	62	87

SISÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Rajavartiolaitos		1 955		2 660		732		74
Suojelupoliisi	4 204	3 170	3 335	2 660	869	510	126	119
Poliisihallitus	50 112	57 027	49 898	57 704	214	3 165	100	99

Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2017

Maahanmuuttovirasto	19 015	8 142	23 427	14 979	-4412	-3573	81	54
Hätäkeskuslaitos	2 164	2 112	1 633	1 429	531	601	133	148
TUOTOT YHTEENSÄ	75 495	72 406						
tuotot, joilla kustannukset	75 495	72 406	78 293	79 432	-2 798	1 435	96	91

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaus-%	
Kirjanpitoyksikkö	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Tulli	1 273	1 687	1 295	1 674	-22	13	98	101
Väestörekisterikeskus	8 165	8 139	8 036	8 438	129	-298	102	96
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	12 505	12 656	21 871	22 516	-9366	-9860	57	56
TUOTOT YHTEENSÄ	21 943	22 482						
tuotot, joilla kustannukset	21 943	22 482	31 202	32 628	-9 259	-10 146	70	69

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaus-%	
Kirjanpitoyksikkö	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Opetus- ja kulttuuriministeriö	7 425	7 276	9 327	9 392	-1902	-2539	80	74
Museovirasto	2 047	2 252	4 425	4 152	-2378	-1218	46	56
Opetushallitus	5 505	6 921	8 771	10 218	-3266	-4494	63	56
TUOTOT YHTEENSÄ	14 977	16 449						
tuotot, joilla kustannukset	14 977	16 449	22 523	23 762	-7 546	-8 251	66	69

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaus-%	
Kirjanpitoyksikkö	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Elintarviketurvallisuusvirasto	20 174	18 716	19 498	18 621	676	95	103	101
TUOTOT YHTEENSÄ	20 174	18 716						
tuotot, joilla kustannukset	20 174	18 716	19 498	18 621	676	95	103	101

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaus-%	
Kirjanpitoyksikkö	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Liikennevirasto	1 473	2 529	1 571	2 580	-98	-51	94	98
Liikenteen turvallisuusvirasto	77 722	84 134	75 100	78 975	2 622	5 159	103	107
Ilmatieteen laitos	1 576	1 468	1 570	1 548	6	-80	100	95
Viestintävirasto	19 050	21 178	18 281	20 391	769	787	104	104
TUOTOT YHTEENSÄ	99 821	109 309						
tuotot, joilla kustannukset	99 821	109 309	96 522	103 494	3 299	5 815	103	106

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaus-%	
Kirjanpitoyksikkö	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallinto-keskus	10 174	10 420	8 948	6 385	1 226	-755	114	163
Patentti- ja rekisterihallitus	1 057		2 150		-1 093		104	
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	6 965	6 293	6 957	5 974	8	580	100	105
Energiavirasto	1 651	1 588	1 527	1 297	124	76	108	122
TUOTOT YHTEENSÄ	19 847	18 301						
tuotot, joilla kustannukset	19 847	18 301	19 582	13 656	256	-99	101	134

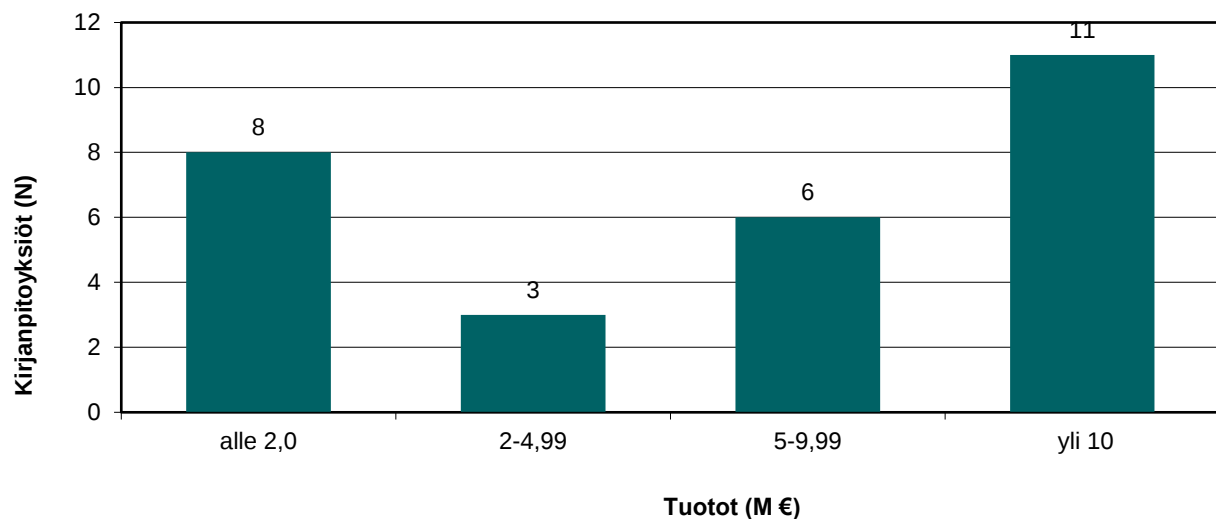
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA Kirjanpitoyksikkö	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Sosiaali- ja terveysministeriö	9 327	4 220	8 987	4 267	340	-47	104	99
Säteilyturvakeskus	17 757	19 335	17 984	19 605	-227	-270	99	99
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	21 081	19 489	19 037	18 654	2 044	835	111	104
Terveystieteiden tutkimuskeskus	1 609	1 659	1 295	1 294	314	365	124	128
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto	10 082	4 931	8 018	4 116	2 064	815	126	120
TUOTOT YHTEENSÄ	59 856	49 634						
tuotot, joilla kustannukset	59 856	49 634	55 321	47 936	4 535	1 698	108	104

VALTIONEUVOSTON KANSLIA Kirjanpitoyksikkö	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Valtioneuvoston kanslia	1 613		1 641		-28		98	
TUOTOT YHTEENSÄ	1 613							
tuotot, joilla kustannukset	1 613		1 641		-28		98	

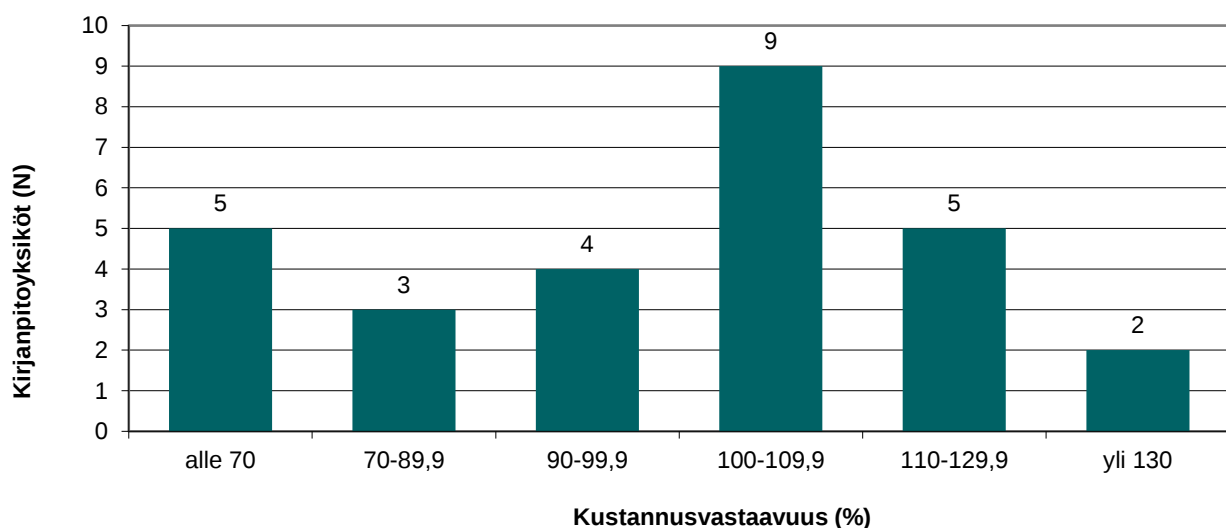
VALTIO YHTEENSÄ	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
TUOTOT YHTEENSÄ	357 803	336 423						
tuotot, joilla kustannukset	357 803	336 423	326 617	349 456	-4 814	-13 033	99	96

Taulukon 9 kirjanpitoyksiköt on ryhmitelty suoritustuottojen suuruuden perusteella neljään eri tuloluokkaan ja esitetty kuvassa 5 näiden tuloluokkien mukaan. Kuvassa 6 on tarkasteltu taulukon 9 kirjanpitoyksiköiden kustannusvastaavuutta. Kirjanpitoyksiköt on ryhmitelty kuuteen eri kustannusvastaavuusluokkaan.

Vuonna 2017 (2016) hieman alle puolet, eli 43 % (56 %) maksuperustelaimukaista julkisoikeudellista suoritustuotantoa harjoittavista kirjanpitoyksiköistä tuotti alijäämää. Kustannusvastaavuus julkisoikeudellisten suoritteiden osalta koko valtion tasolla kasvoi hieman ollen 99 % (96 %). Valtiotasoisien tai tätä paremman kustannusvastaavuuden julkisoikeudellista suoritustuotantoa harjoittavista kirjanpitoyksiköistä saavutti 57% (67 %) kyseisistä virastoista.

Kuva 5 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen julkisoikeudellisten suoritetuottojen perusteella vuonna 2017

Kuva 6 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuuden perusteella vuonna 2017

4.2.2 Markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuus

Maksuperustelain mukaisista markkinasuoritteista tuottoja saaneet kirjanpitoyksiköt on esitetty hallinnonaloittain taulukossa 10. Taulukoissa on esitetty ne kirjanpitoyksiköt, joiden markkinasuoritteiden tuotot olivat vähintään 1 milj. euroa vuonna 2016 tai 2017. Kertomusvuonna edellä mainitun mukaisia kirjanpitoyksiköitä oli 22. Näiden kirjanpitoyksiköiden yhteenlaskettu tulokertymä oli 357,2 (350,7) miljoonaa euroa ja kustannukset 350,6 (340,4) miljoonaa euroa. Suoriter ryhmän kokonaiskustannusvastaavuus oli kertomusvuonna hieman edellistä vuotta alhaisempi.

Taulukko 10 Markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuus kirjanpitoyksiköittäin ja hallinnonaloit-
tain vuosina 2017 ja 2016

OIKEUSMINISTERIÖN HAL- LINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Oikeusministeriö	1 313		1 549		-236		85	
Oikeusrekisterikeskus		1 302		650		652		200
TUOTOT YHTEENSÄ	1 313	1 302						
tuotot, joilla kustannukset	1 313	1 302	1 549	650	-236	652	85	200

SISÄMINISTERIÖN HALLIN- NONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Pelastusopisto	1 547	1 647	1 305	1 120	242	527	119	147
Poliisihallitus	4 069	4 149	3 665	3 956	404	193	111	105
TUOTOT YHTEENSÄ	5 616	5 796						
tuotot, joilla kustannukset	5 616	5 796	4 970	5 076	646	720	113	114

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Puolustusvoimat	18 074	18 291	17 449	18 045	625	246	104	101
Puolustushallinnon raken- nuslaitos	153 923	150 426	153 785	152 208	138	-1 781	100	99
TUOTOT YHTEENSÄ	171 997	168 717						
tuotot, joilla kustannukset	171 997	168 717	171 234	170 253	763	-1 535	100	99

VALTIOVARAINMINISTE- RIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Väestörekisterikeskus	12 202	10 807	4 611	4 506	7 591	6 300	265	240
Tilastokeskus	7 452	8 561	5 947	7 491	1 505	1 070	125	114
TUOTOT YHTEENSÄ	19 654	19 368						
tuotot, joilla kustannukset	19 654	19 368	10 558	11 997	9 096	7 370	186	161

OPETUS- JA KULTTUURIMI- NISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Kansallisarkisto	1 731	1 495	1 541	1 429	190	66	112	105
Museovirasto	3 872	1 768	9 579	4 595	-5 707	-2 827	40	38
Suomenlinnan hoitokunta	6 353	6 517	6 462	6 586	-109	-69	98	99
Opetushallitus	8 038	7 651	13 141	13 166	-5 103	-5 515	61	58
TUOTOT YHTEENSÄ	19 994	17 431						
tuotot, joilla kustannukset	19 994	17 431	30 723	25 776	-10 729	-8 345	65	68

MAA- JA METSÄTALOUSHALLIN- NONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Maanmittauslaitos	2 117	2 420	1 991	2 664	126	-244	106	91
Elintarviketurvallisuusvirasto	3 261	2 824	5 371	3 290	-2 110	-466	61	86
Luonnonvarakeskus	6 928	7 626	6 536	7 770	392	-144	106	98
TUOTOT YHTEENSÄ	12 306	12 870						
tuotot, joilla kustannukset	12 306	12 870	13 898	13 724	-1 592	-854	89	94

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Liikennevirasto	6 294	7 145	5 121	4 996	1 173	2 149	123	143
Liikenteen turvallisuusvirasto	11 156	11 429	8 622	5 450	2 534	5 979	129	210
Ilmatieteen laitos	4 846	5 066	4 021	4 243	825	823	121	119
TUOTOT YHTEENSÄ	22 296	23 640						
tuotot, joilla kustannukset	22 296	23 640	17 764	14 689	4 532	8 951	126	161

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Geologian tutkimuskeskus	7 225	7 442	7 119	7 232	106	210	101	103
Patentti- ja rekisterihallitus	3 818	3 796	3 633	3 619	185	177	105	105
TUOTOT YHTEENSÄ	11 043	11 238						
tuotot, joilla kustannukset	11 043	11 238	10 752	10 851	291	387	103	104

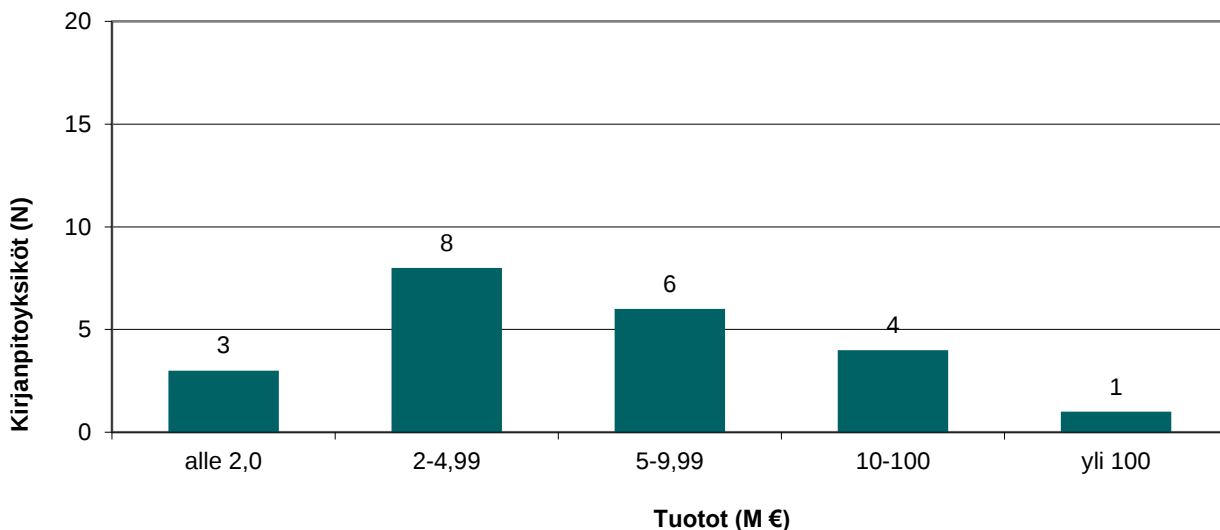
SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Säteilyturvakeskus	4 070	4 700	3 194	2 740	876	1 961	127	172
Terveystieteiden tutkimuskeskus	85 154	82 633	82 541	81 818	2 613	815	103	101
TUOTOT YHTEENSÄ	89 224	87 333						
tuotot, joilla kustannukset	89 224	87 333	85 735	84 558	3 489	2 776	104	103

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kirjanpitoyksikkö								
Suomen ympäristökeskus	3 774	3 011	3 421	2 856	353	155	110	105
TUOTOT YHTEENSÄ	3 774	3 011						
tuotot, joilla kustannukset	3 774	3 011	3 421	2 856	353	155	110	105

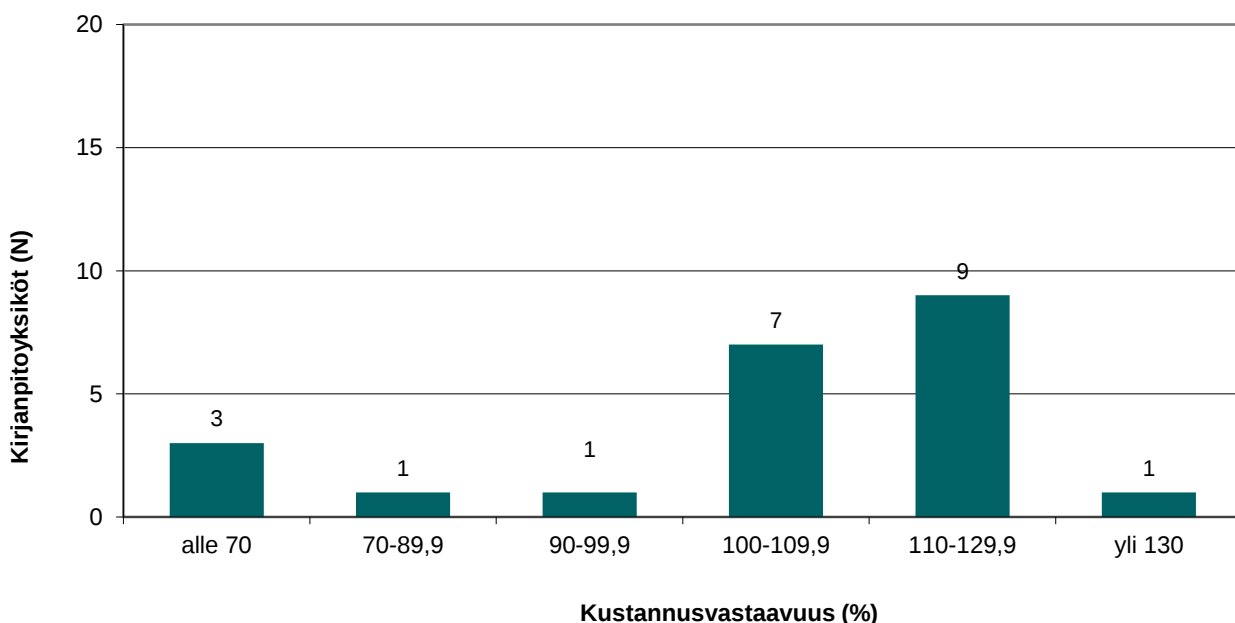
VALTIO YHTEENSÄ	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus-%	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
TUOTOT YHTEENSÄ	357 217	350 706						
tuotot, joilla kustannukset	357 217	350 706	350 604	340 429	6 613	10 277	102	103

Kuvassa 7 taulukon 10 mukaiset kirjanpitoyksiköt on ryhmitelty markkinasuoritetuottojen perusteella viiteen eri tuloluokkaan. Suurimmalla osalla, eli 77 prosentilla kirjanpitoyksiköistä, tuotot olivat alle 10 miljoonaa euroa. Taulukon 10 kirjanpitoyksiköiden kustannusvastaavuutta on tarkasteltu kuvassa 8, jossa kirjanpitoyksiköt on jaettu kustannusvastaavuuden mukaan kuuteen eri kustannusvastaavuusluokkaan.

Vuonna 2017 (2016) 77 % (68 %) kirjanpitoyksiköistä pääsi markkinasuoritetuotannossa ylijäämään. Markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuus koko valtion tasolla oli kertomusvuonna 102 %, joka oli hieman edellistä vuotta alaisempi.

Kuva 7 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen markkinasuoritetuottojen perusteella vuonna 2017

Kuva 8 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuuden perusteella 2017

4.2.3 Erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus

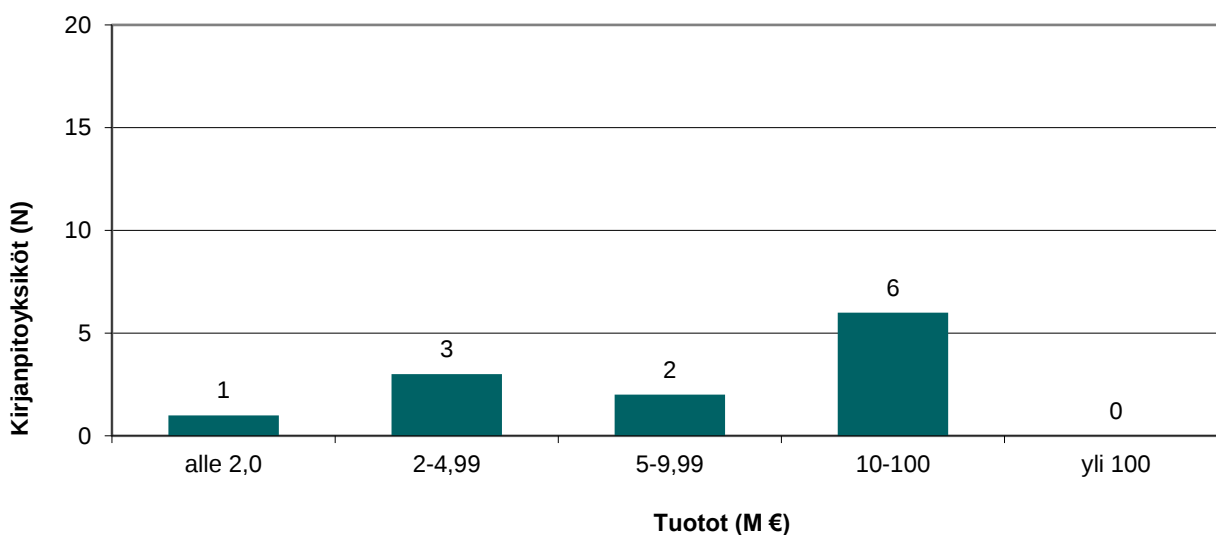
Erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus on esitetty taulukossa 11 kirjanpitoyksiköittäin. Yli miljoonan euron tuottoja kertyi ko. suoriteryhmissä kertomusvuonna 13 (12) kirjanpitoyksikölle. Tuottoja kertyi yhteensä 394,6 (384,4) miljoonaa euroa ja kustannuksia 929,0 (890,4) miljoonaa euroa. Kertomusvuonna suoriteryhmän kustannusvastaavuus laski yhden prosenttiyksikön edellisvuodesta.

Taulukko 11 Erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain ja kirjanpitoyksiköittäin 2017 ja 2016

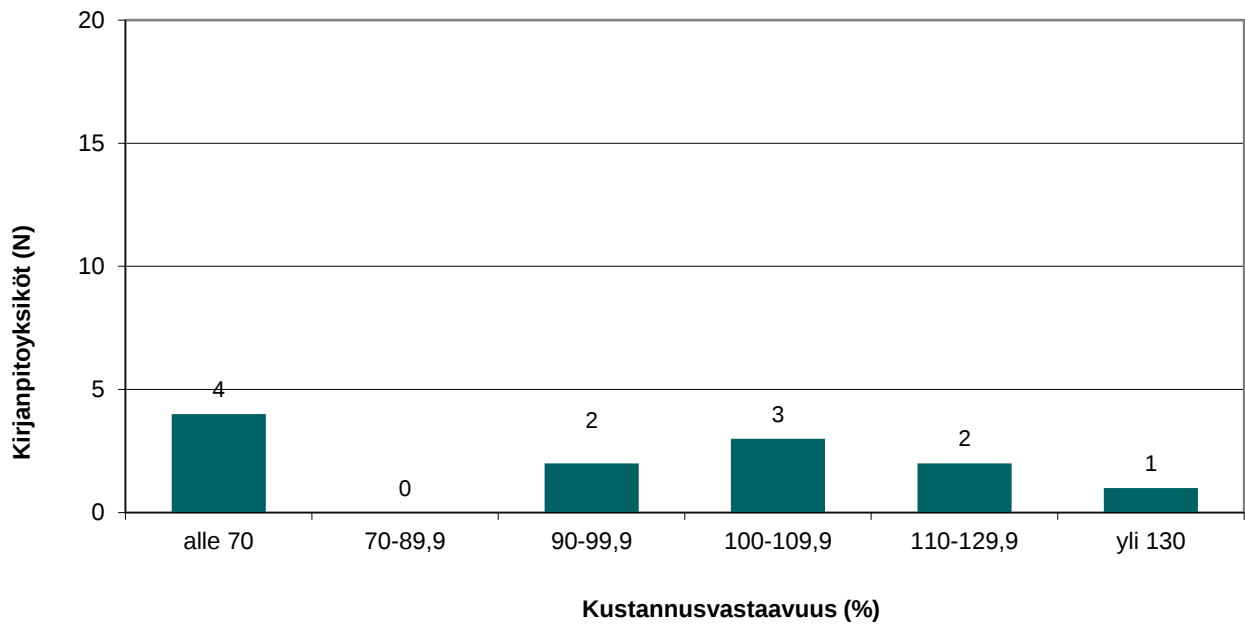
Kirjanpitoyksikkö	Tuotot (1000 €)		Kustannukset (1000 €)		Yli-/alijäämä (1000 €)		Kustannusvastaavuus (%)	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Oikeusministeriö	67 516	63 462	132 244	134 356	-64 728	-70 894	51	47
Rikosseuraamusvirasto	10 392	10 355	26 687	17 643	-16 295	-7 288	39	59
Ulosottolaitos	77 467	78 962	61 786	67 139	15 681	11 823	125	118
Valtiovarainministeriö	8 071	8 825	2 138	1 249	5 933	7 576	378	707
Valtiokonttori	5 665	5 011	5 810	5 208	-145	-197	98	96
Verohallinto	1 625	1 543	2 867	2 852	-1242	-1 309	57	54
Maanmittauslaitos	71 537	70 420	68 481	77 138	3 056	-6 718	104	91
Liikennevirasto	96 072	89 082	575 321	528 269	-479 249	-439 187	17	17
Ilmatieteen laitos	4 150	4 261	4 306	3 903	-156	358	96	109
Patentti- ja rekisterihallitus	46 555	46 978	44 629	47 666	1 926	-688	104	99
Säteilyturvakeskus	3 427	3 412	3 160	3 422	267	-10	108	100
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	2 076	2 058	1 630	1 528	446	530	127	135
TUOTOT YHTEENSÄ	394 553	384 369						
tuotot, joilla kustannukset	394 553	384 369	929 059	890 373	-534 506	-506 004	42	43

* Maanmittauslaitoksen kustannusvastaavuuslaskelma sisältää 7,4 miljoonan euron varastonarvon alaskirjauksen vuonna 2016. Ilman varastonarvon alaskirjausta kustannusvastaavuus oli 101 %.

Kuvassa 9 taulukon 11 mukaiset kirjanpitoyksiköt on ryhmitelty erityislakien mukaisten suoritetuottojen perusteella viiteen eri tuloluokkaan. Taulukon 11 kirjanpitoyksiköiden kustannusvastaavuutta on tarkasteltu kuvassa 10, jossa kirjanpitoyksiköt on jaettu kustannusvastaavuuden mukaan kuuteen eri kustannusvastaavuusluokkaan.

Kuva 9 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen erityislakien mukaisten suoritetuottojen perusteella vuonna 2017

Kuva 10 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuuden perusteella 2017

4.3 Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maksullinen toiminta

Kustannusten korvaus -toimintoryhmässä käsitellään valtion sisäistä sopimusperusteista kustannusten korvausta. Palvelutoiminnan osalta valtionhallinnossa on vain muutama toimija; Palkeet, Valtori, toimialariippuvat ict-palvelukeskukset sekä Valtiokonttorin konsernipalvelut. Maksullisten palveluiden hinnoittelussa huomioidaan palveluntuottajan toimintaympäristön luonne.

Valtion konsernipalveluja tuottavan Valtiokonttorin osalta edellisvuoteen verrattuna merkittävin muutos oli Kiekun ja Rondon maksullinen tuotantotoiminnan siirtyminen Palkeisiin 1.1.2017 alkaen. Kustannusvastaavuus toteutui suunniteltua pienempänä, mutta selvästi edellisvuotta korkeammalla tasolla. Merkittävin ero edellisvuoteen nähden sekä toiminnan volyymissa että kustannusvastaavuudessa johtui Kieku-tuotantotoiminnan siirtymisestä Palkeisiin.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen maksullinen toiminta kuuluu kokonaisuudessaan tähän suoriter ryhmään. Palkeiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus parani hieman aikaisempiin vuosiin nähden. Myös Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen (Valtori) kaikki kulut tulee kattaa asiakailta perittävillä maksuilla, pois lukien käyttöomaisuuden poistot, joita ei saa sisällyttää Valtorin asiakashintoihin.

Valtiokonsernin palveluntuottajien lisäksi joillakin hallinnonaloilla toimii tietohallinnon palvelukeskuksia ja palveluyrityksiä, jotka tarjoavat palveluja omalle hallinnonalalleen ja mahdollisesti myös hallinnonalansa ulkopuolelle. Oikeusministeriön hallinnonalalla toimivan Oikeusrekisterikeskuksen ict-palvelut ovat tällaisia palveluja. Tuotot koostuivat palvelumaksuista, joilla katettiin aiheutuneet kustannukset.

Taulukko 12 Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maksullinen toiminta (kustannusten korvaus) hallinnonaloittain ja kirjanpitoyksiköittäin vuonna 2017

Kirjanpitoyksikkö	Tuotot (1000 €)	Kustannukset (1000 €)	Yli-/ali- jäämä (1000 €)	Kustannus- vastaavuus (%)
Oikeusministeriö	54 816	54 812	4	100
Oikeusrekisterikeskus	54 816	54 812	4	100
Valtiovarainministeriö	354 526	355 802	-1 276	100
Valtiokonttori	1 820	1 855	-35	98
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	49 609	48 990	619	101
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus	303 097	304 957	-1 860	99
YHTEENSÄ	409 342	410 614	-1 272	100

Taulukot ja kuvat

Taulukko 1 Maksullisen toiminnan tuotot (1000 €) suoriteryhmittäin 2010–2017*	7
Taulukko 2 Maksullisen toiminnan yli-/alijäämä ja kustannusvastaavuus suoriteryhmittäin vuosina 2010–2017	9
Taulukko 3 Hallinnonalojen maksullisen toiminnan tuotot ja niiden suhteellinen muutos vuosina 2016–2017	11
Taulukko 4 Julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016 ja 2017	12
Taulukko 5 Markkinasuoritetuotannon mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016 ja 2017	13
Taulukko 6 Markkinasuoritetuotannon mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016–2017 hintatuettu toiminta eriteltynä	15
Taulukko 7 Erityislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus hallinnonaloittain vuosina 2016 ja 2017	16
Taulukko 8 Valtion maksullisen toiminnan tuotot kirjanpitoyksiköittäin vuosina 2016 ja 2017	17
Taulukko 9 Julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain ja kirjanpitoyksiköittäin vuosina 2017 ja 2016	19
Taulukko 10 Markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuus kirjanpitoyksiköittäin ja hallinnonaloittain vuosina 2017 ja 2016	23
Taulukko 11 Erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuus hallinnonaloittain ja kirjanpitoyksiköittäin 2017 ja 2016	26
Taulukko 12 Maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle jäävä maksullinen toiminta (kustannusten korvaus) hallinnonaloittain ja kirjanpitoyksiköittäin vuonna 2017	28
Kuva 1 Maksullisen toiminnan tuotot (mrd. €) suoriteryhmittäin vuosina 2010–2017	6
Kuva 2 Maksullisen toiminnan tuottojen (1000 €) suoriteryhmittäin vuosina 2010–2017	7
Kuva 3 Julkisoikeudellisten suoritteiden ja markkinasuoritteiden tuottojen suhteelliset osuudet maksuperustelain mukaisista tuotoista vuosina 2010–2017	8
Kuva 4 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden kehitys suoriteryhmittäin vuosina 2010–2017	10
Kuva 5 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen julkisoikeudellisten suoritetuottojen perusteella vuonna 2017	22
Kuva 6 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen julkisoikeudellisen suoritetuotannon kustannusvastaavuuden perusteella vuonna 2017	22
Kuva 7 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen markkinasuoritetuottojen perusteella vuonna 2017	25
Kuva 8 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen markkinasuoritetuotannon kustannusvastaavuuden perusteella 2017	25
Kuva 9 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen erityislakien mukaisten suoritetuottojen perusteella vuonna 2017	26
Kuva 10 Kirjanpitoyksiköiden jakautuminen erityislakien mukaisen suoritetuotannon kustannusvastaavuuden perusteella 2017	27

Liitteet

Liite 1 Aiempien vuosien tietoihin tehdyt muutokset

Hallinnonala	Kirjanpitoyksikkö	Selvitys
Oikeusministeriö	Oikeusministeriö	Joitain oikeusministeriön kirjanpitoyksikön suoritteita on siirretty aiempien vuosien osalta suoriteryhmästä toiseen. Siirrot on tehty nykyisen jaottelun mukaisesti, vertailukelpoisuuden parantamiseksi.
Sisäministeriö	Maahanmuuttovirasto	Maahanmuuttovirastolla havaittiin olleen virhe julkisoikeudellisissa suoritteissa Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2015 -selvityksessä. Tiedot on korjattu vuoden 2015 tietoihin.
Sisäministeriö	Sisäministeriö	Hallinnon tietotekniikkakeskuksen (Haltik) aiempien vuosien tiedot siirrettiin julkisoikeudellisista suoritteista maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle kirjattaviin suoritteisiin (kustannusten korvaus).
Maa- ja metsätalousministeriö	Maanmittauslaitos	Vuoden 2015 -julkaisussa erityislakien mukaiset suoritteet oli laskettu myös julkisoikeudellisiin suoritteisiin. Julkisoikeudellisissa suoritteissa ollut virhe on korjattu vuoden 2015 tietoihin. Aiempien vuosien tiedot on päivitetty vertailukelpoisiksi uudempien tietojen kanssa.
Liikenne- ja viestintäministeriö	Ilmatieteenlaitos	Komission asetuksella määrättävät ilmailun sääpalvelun tuotot siirrettiin vuoden 2013 osalta julkisoikeudellisista suoritteista erityislain mukaisiin suoritteisiin, johon ne on merkitty ko. vuodesta lähtien.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Patentti- ja rekisterihallitus	Patentti- ja rekisterihallituksen maksut perustuvat lakiin Patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista (1032/1992, muutettu 1175/1994, 1381/1995 ja 75/2007). Aikaisemmin Patentti- ja rekisterihallituksen maksut on laskettu julkisoikeudellisiin suoritteisiin. Vuoden 2016 julkaisussa laskentatapaa on muutettu aiempiin selvityksiin nähdessä ja Patentti- ja rekisterihallituksen maksut on laskettu erityislakien mukaisiin suoritteisiin. Patentti- ja rekisterihallituksen maksut ovat pääasiassa erillislakien mukaisia julkisoikeudellisia suoritteita.
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Opetus- ja kulttuuriministeriö	Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjanpitoyksikön tiedot puuttuivat vuodelta 2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriö	Museovirasto	Museovirastolla havaittiin olleen virhe julkisoikeudellisissa suoritteissa Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2015 -selvityksessä.
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Opetushallitus	Virheellisten toimintokirjausten ja puuttuvien suoritettietojen vuoksi kaikki tuotot eivät olleet kohdistuneet laskelmalle vuoden 2015 tilinpäätöksessä. Valteri-koulun laskelmaa ei voitu esittää tilinpäätöksessä laskelmaan sisältyvien puutteellisuuksien vuoksi. Tämän vuotiseen selvitykseen on lisätty tiedot täydellisinä vuodelle 2015.
Sosiaali- ja terveysministeriö	Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus	Tiedot puuttuivat kokonaan Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2015 -selvityksestä. Tiedot on lisätty vuodelle 2015.
Valtiovarainministeriö	Valtiokonttori	Kustannusten korvaukset oli ennen vuotta 2014 kirjattu Valtiokonttorin osalta markkinasuoritteisiin ja Valtion IT-palvelukeskuksen osalta julkisoikeudellisiin suoritteisiin. Nyt ne on siirretty maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolisiin suoritteisiin.
Valtiovarainministeriö	Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus	Vuotta 2014 edeltäneiden vertailuvuosien tiedot ovat olleet markkinasuoritteiden suoriteryhmissä aiempien vuosien Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta -julkaisuissa. Vertailuvuosien tiedot on siirretty maksulainsäädännön soveltamisalan ulkopuolisiin suoritteisiin.
Valtiovarainministeriö	Tilastokeskus	Tiedot puuttuivat vuodelta 2014.
Valtiovarainministeriö	Etelä-Suomen aluehallintovirasto	Vuosien 2012 ja 2013 julkisoikeudellisten tuottojen ja kustannusten määrät on korjattu vuoden 2014 tilinpäätöstietojen mukaisiksi. Vuoden 2015 julkaisussa julkisoikeudelliset suoritteet oli laskettu kahteen kertaan.

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Tietoja valtion maksullisesta toiminnasta 2017

Valtiokonttori

Julkaisija: Valtiokonttori

ISSN: 2489-4761

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki | PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI

Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi